

بررسی استراتژی تغییر در استقرار Corebanking

زبان مشترک فناوری و کسب و کار؛ چرا و چگونه

نویسنده: مجید ربیعی - رئیس اداره بانکداری متمرکز

مدل کردن فرآیندها یکی از ابتدایی ترین گام های حرکت به سمت احصا و بهینه سازی فرآیندهای موجود در هر سازمان می باشد. به همین منظور استانداردها و ابزارهایی برای این فعالیت به وجود آمده است که در میان آنها استاندارد مدلسازی BPMN از سوی کسب و کار و فناوری مورد توجه قرار گرفته است.

همانطور که می دانیم در تولید، بهینه سازی و توسعه هر پروژه ای، مستندسازی نیازمندی ها از حیاتی ترین فعالیتهای پروژه می باشد. اما واقعیت اینجاست که مستندسازی نیازمندی ها کاری بسیار پیچیده و مشکل است. لذا، مدل کردن فرآیندها یکی از ابتدایی ترین گام های حرکت به سمت احصا و بهینه سازی فرآیندهای موجود در هر سازمان می باشد. به همین منظور استانداردها و ابزارهایی برای این فعالیت به وجود آمده است که در میان آنها استاندارد مدلسازی BPMN از سوی کسب و کار و فناوری مورد توجه قرار گرفته و در بسیاری از ابزارهای مدلسازی مانند ویژوال پارادایم، اروین، اینترپرایز آرشیوکت و بسیاری دیگر به عنوان بخشی مستقل قرار گرفته است. این استاندارد در کلیه حوزه های کسب و کار، توانایی مدلسازی فرآیندهای مورد نظر در نیازمندی ها را دارا می باشد. یکی از حوزه هایی که این استاندارد توانسته قابلیت های خود را ارایه نماید، حوزه بانکداری است. آنچنان که موسسه بین المللی شبکه معماری صنعت بانکداری BIAN به عنوان یک استاندارد در حوزه کسب و کار بانکداری، در بخش تعریف فعالیت های کسب و کار خود، جهت مدلسازی فرآیندهای نمونه در استفاده از سرویس های استاندارد شده متذکر شده است، این کار با استفاده از علائم و نشانه های استاندارد BPMN صورت گرفته است. در همین راستا شرکت IBM به عنوان بزرگترین شرکت ارایه دهنده خدمات کسب و کاری در دنیا نیز برای مدلسازی فرآیندهای کسب و کاری در حوزه های مختلف مورد فعالیت خود (از جمله بیمه، بانک، حمل و نقل و ...) نیز اقدام به مستندسازی فرآیندها بر همین استاندارد نموده است. به همین دلیل در این گزارش مروری کوتاه بر این استاندارد مدلسازی خواهیم داشت.

تاریخچه

BPMN استاندارد برای مدل سازی فرآیندهای کسب و کار بوده و یک نمادسازی گرافیکی برای مشخص نمودن فرآیندها مبتنی بر تکنیک فلوچارت ارائه می نماید. در واقع یک روش خواندن ساده و استاندارد برای تعریف و تحلیل فرآیندهای عمومی و خصوصی کسب و کار مبتنی بر نقش فراهم می آورد.

نسخه اولیه این استاندارد توسط تیمی به مدیریت استفن وایت از شرکت IBM در سال ۲۰۰۴ منتشر گردید. در همین زمان BPMI به عنوان بخشی از گروه OMG که استانداردهای مختلف نرم افزاری از جمله UML را منتشر نموده است شکل گرفت. در سال ۲۰۰۶ نسخه BPMN ۱.۰ به طور رسمی به عنوان یک استاندارد OMG پذیرفته شد. نسخه های BPMN ۱.۱، BPMN ۱.۲ در سال ۲۰۰۸، پیش نویس نسخه BPMN ۲.۰ در سال ۲۰۰۹ و نسخه فعلی در سال ۲۰۱۰ توسط OMG ارائه گردید. BPMI سعی کرده است برای تهیه این استاندارد از بهترین ایده ها و تجارب سایر متدولوژی ها استفاده کند. هدف اولیه BPMI از کار بر روی علائم استفاده شده در BPMN توسعه روشی برای مدل سازی است که بتواند مدل هایی را ایجاد نماید که به سهولت برای همه کاربران کسب و کار مانند تحلیلگران که طرح های اولیه فرآیند را تهیه می کنند، توسعه دهندگان فنی که سعی در استفاده از تکنولوژی های مناسب برای اجرای فرآیندها دارند و در نهایت مدیران و ناظران فعالیت ها قابل درک باشد.

سطوح استفاده از BPMN در مدل سازی فرآیندهای کسب و کار

BPMN فعالیت های مختلف مدل سازی و شبیه سازی فرآیند و جریان کار و ... را در یک استاندارد منسجم ارایه کرده است و می توان گفت در مدل سازی فرآیندهای کسب و کار از BPMN در سطوح مدل سازی توصیفی، مدل سازی تحلیلی و مدل سازی اجرایی می توان استفاده کرد.

عناصر هسته ای BPMN

BPMN مجموعه کوچک عناصر ابتدایی مجتمع شده می باشد که درک فرآیندها را برای ناظران فنی و غیر فنی تسهیل می نماید. عناصر آن به سه گروه عمده تقسیم می شوند:

اشیاء جریان: شامل سه عنصر رخداد، فعالیت و دروازه می باشد و اشکال هندسی هستند.

اشیاء اتصال: برای پیوند دادن اشیاء جریان به کار می روند و شامل سه عنصر جریان توالی، جریان پیغام و پیوند هستند.

خطوط شناسی: شامل استخرهای شناور مستطیل شکل بوده و از این مفهوم برای سازمان دهی فعالیتها در گروهها استفاده می شود و به دو صورت استخر و خط سیر رسم می شوند.

کاربردهای کلی BPMN و کاربرد در سامانه های بانکی

استفن وایت در مقاله مقدمه ای بر BPMN اشاره می کند که اساسا هدف از مدلسازی فرآیندهای کسب و کار انتقال سطح زیادی از اطلاعات در بین مخاطبان مختلف است. در بین اهداف متنوع مدلسازی فرآیند دو نوع مقدماتی مدل ها توسط BPMN به نام فرآیندهای مشارکتی B۲B و فرآیندهای کسب و کار داخلی قابل ارایه می باشد.

یک فرآیند B۲B مشارکتی در واقع ارتباط و تعاملاتی در بین دو موجودیت تجاری است. شرایط و نمادهای گرافیکی در BPMN امکان نمایش این حالت را به خوبی فراهم می آورد. در سیستم هایی که ارتباطات با سایر شرکای تجاری وجود دارد، این استاندارد به خوبی پاسخگوی مستند سازی نیازمندی ها و فرآیندها است. به عنوان مثال، در سیستم های بانکی که با سایر ادارات همچون ثبت احوال، بانک مرکزی، سوئیفت، شتاب و ... در ارتباط هستند، فرآیندهایی وجود دارد که با استفاده از مجزا نمودن عنصر ابتدایی استخر به ازای هر شریک تجاری به خوبی امکان نشان دادن عملیات مهیا می شود.

یک فرآیند کسب و کار داخلی شامل فرآیندهای داخلی سازمانی است که بررسی بر روی آن در حال انجام است و معمولا به آن فرآیندهای جریان کار یا BPM گفته می شود. و کلیه امور آن مرتبط به همان سازمان می باشد که معمولا توسط خط سیر نشان داده می شود. در سیستم بانکی برای نشان دادن ارتباطات داخلی از این روش استفاده می شود. به عنوان مثال، نشان دادن اینکه یک سند نیاز به تایید رییس شعبه دارد در حالی که کل شعبه در یک استخر قرار می گیرد.

نتیجه گیری

یک مدل و زبان نمادسازی که دارای استاندارد خوب و قابل قبولی باشد مانند BPMN می تواند تاثیر بسیار خوبی در کاهش مشکلات و سردرگمی های کاربران، تحلیلگران کسب و کار و توسعه دهندگان نرم افزار داشته باشد، چرا که استفاده از این روش باعث می شود خطاهایی که به واسطه عدم انتقال صحیح اطلاعات مربوط به فرآیندها به برنامه نویسان به وجود می آید به حداقل برسد. از سوی دیگر، استاندارد BPMN به روش مورد استفاده تحلیلگران کسب و کار نزدیک تر است و از بنیان ریاضیاتی بی نقصی استفاده می کند که در مقایسه با استاندارد UML ارجحیت دارد. لذا برای تهیه نیازمندی های یک سیستم به منظور توسعه و با قابلیت ایجاد استفاده مجدد، استفاده از BPMN توصیه می گردد.